

Servet-i Fünun Edebiyatı Nedir?

- Servet-i Fünun dönemi Abdülhamit'in baskıcı rejimine karşı tüm gazetelerin kapatılması sonrasında ortaya çıktı. Bu dönemde yerli gazeteler kapalı kalırken, yabancı gazeteler faaliyet gösteriyordu. Ancak Recaizade Mahmut Ekrem'in öğrencisi olan Ahmet İhsan Bey; Servet isimli gazetede yazmasıyla her şey değişecekti. Bu gazete nezdinde fen dergisinin çıkarılması adına Abdülhamit'ten gereken izinler tertip edilmişti.
- 27 Mart 1891 tarihinde Servet-i Fünun dergisi çıkarılmaya başladı. Dergide bulunan ve eski edebiyat yanlısı olan Muallim Naci'nin oluşu; Recaizade Mahmut Ekrem'e eleştiriler getiriyordu. **Servet-i Fünun edebiyatı** başlangıcı da Recaizade Mahmut Ekrem'in öğrencisi olan Tevfik Fikret'i derginin başına geçirerek; bu derginin edebiyat konulu olması yönünde oldu.
- Servet-i Fünun dergisi, o çağda yaşayan edebiyatçıların eserlerini yayınlıyordu. Bu yüzden dönemin adı da bu isimle anılmaya başladı.
- Servet-i Fünun dergisinde yazarlar edebiyata yenilik getirme amacı taşıdıklarından dolayı Edebiyat-ı Cedideciler olarak da ifade edilir.
- **Servet-i Fünun edebiyatı** içerisinde Batı'ya yönelik girişimler de başlayacaktır. Roman türünde Fransız akımından etkilenen yazarlar; bu dönemde yer almışlardır. Flaubert, Balzac, Bourget ve Goncourt Kardeşler'in romanlarından etkilenilmiştir.
- Batı türünde var olan tür ve teknikleri edebiyatımıza başarıyla yansıtılmıştır. Hikaye, mensur şiir, roman ve eleştiri gibi türler bu dönemde edebiyatımıza giriş yapmıştır.
- Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin, Hüseyin Siret, Hüseyin Suat, Ali Ekrem Bolayır, Ahmet Reşit, Süleyman Nesib, Süleyman Nazif ve Celal Sahir gibi isimler bu dönemde yer almıştır. • Bu dönemde şiir düzyazıya daha da yaklaştırıldı. Duyguları nesirle aktarma yolu **Servet-i Fünun edebiyatı** kurallarından biri oldu. Bertrand, Baudelaire, Mallarmé ve Rimbaud gibi isimler örnek alındı. Bu türdeki şiirler Halit Ziya ve Mehmet Rauf tarafından denendi. • Servet-i Fünun döneminde tiyatroya pek önem verilmedi. Tiyatro eserleri bulunsada ülkenin durumundan dolayı verimli sayılamadı.
- Şiirlerde daha ağıdalı bir dil tercih edilse de nesir eserlerde daha sade bir yazı dili tercih edildi.

Servet-i Fünun Döneminde Dil Kullanımı

- Servet-i Fünun yazarları dilin estetik yapısına da dönem verdiler. Dilin daha zengin ve daha hoş bir konumda olması adına farklı kelimelere yöneldiler. Bu dönemde Arapça ve Farsça kelime ya da tamlamalara şiirlerinde ağırlık vermekten geri kalmadılar.
- **Servet-i Fünun edebiyatı** yazarları daha önceden duyulmamış ve bilinmeyen kelime ve tamlamaları kullanmaya özen gösterdiler. Bu kelimeleri kullanmanın bir yetenek ve gösteriş olduğu algısıyla hareket ettiler.
- Türkçe'nin aruza uygulanması konusunda etkili örnekler bu dönemde de izlendi. Özellikle

Tevfik Fikret bu anlamda başarı yakaladı.

- Manzum türlerdeki eserlerde kesik cümlelere ve uzun tamlamalara dayalı olmasına gerek duydular.
- Daha etkili bir sanat anlayışı yakalamak adına yüklem bulunmayan cümlelere yer vermeye gayret gösterdiler.

Servet-i Fünun Döneminde Şiir

- Fransız nazım türleri olan sone, terza-rima ve balad gibi şekiller **Servet-i Fünun edebiyatı** döneminde yaygın olarak kullanıldı.
- Şiirde ahengi yaratmak için aruz vezni tercih edildi. Şiirler belli kalıplara sahip olsa da aynı eserde farklı aruz vezinlerine de yer verildi.
- Uyağın kulak için olduğu ilkesi öne çıktı. Uyağın şiirde ciddi bir ahenk unsuru olduğu algılandı. • Aruz veznini barındıran şiirlerde parça güzelliğine değil şiirin bütünlüğüne önem verdiler. Bağımsız mısraların önüne geçerek; anlatılmak istenileni şiire yarma gayreti içine girdiler. • Şiirin düzyazıya yaklaşması adına uğraş verirler. Şiirde dizelerin uzun ya da kısa olmasıyla uğraşmazlar. Tek bir cümleyle birden fazla dizeye şiirde yer verdikleri olmuştur. • Şiirde genel olarak bireyselci yaklaşım yaygındır. Duygusal ve yalnızlık gibi bireysel konular işlenir. Aşk ve doğa gibi konular da ele alınır.
- Romantizm ve sembolizm gibi akımlar bu dönemde işlenir. Bu sayede şiirde estetik anlayışında da değişikliğe gidilmiştir. Şairler var olan hayallerini şiirlerine yansıtmışlardır. • Parnasizm ve sembolizm akımlarının da etkisiyle şiirin müzik ve resme yakınlştırılması amaçlanmıştır.
- Şiirde bol miktarda Arapça ve Farsça kökenli kelime ve tamlamalara yer verilmiştir. Daha önceden duyulmamış olan kelime türleri eserlerde yer almıştır.
- Servet-i Fünun dergisindeki eserler İkinci Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle beraber daha sosyal alanlara yönelmiştir.

Servet-i Fünun Döneminde Düzyazı

- Bu dönemdeki sanatçıların Batı kökenli eğitime sahip olmalarından ötürü özellikle Fransız edebiyatına ilgi göstermişlerdir.
- **Servet-i Fünun edebiyatı** içerisinde var olan eserlerdeki sözlerin yeni ve daha önce kullanılmamış olması dikkat çekmektedir. Bu sözlerin Batı edebiyatındaki terimleri karşıladığı görülmektedir.
- Sadece aydın kesime uygun eserler üretmelerinden ötürü, dilin sade bir tarzda olmamasına neden olmuştur. Son derecede ağır sanatlı düzyazı örneklerine yer vermişlerdir. • Sanat için sanat anlayışı bu dönemde ele alınmıştır.
- Eleştiri; Servet-i Fünun ile beraber edebiyatımıza giriş yapmıştır. Toplumsal sorunlardan uzak kalınması durumuyla da sadece sanatsal eleştirilere yer verilmiştir.
- Yazarların karamsar halleri ve inancsız yapıları eserlerde de kendini göstermiştir. Öncelik olarak estetik kaygısı ve sanat anlayışının derinliğine ilgi göstermişlerdir.
- Fransız edebiyatının etkisi Servet-i Fünun edebiyatı evresinde de görülmektedir. Söz

diziliminde görülen bu ilham durumu; fazlasıyla dikkat çekmektedir. Özellikle birbirine bağlı ve sıralı küçük cümleler eserlerde sık sık ele alınmıştır.

- Nesirle şiir yazmak adına da ilk girişimler bu dönemde ortaya çıkmıştır. Halit Ziya, Cenap Şahabettin ve Mehmet Rauf bu anlamda yeniliklere yer vermişlerdir.

Servet-i Fünun Edebiyatı Sanatçıları

Tevfik Fikret (1867- 1915)

- Recaizade Mahmut Ekrem ve Abdülhak Hamit Tarhan'ın etkisiyle Batı şiirine yönelmiştir. • Recaizade Mahmut Ekrem ve Muallim Naci sayesinde öğrencilik döneminde her iki türdeki edebiyatı görme şansı da olmuştur. **Servet-i Fünun edebiyatı** döneminin önemli isimleri arasında sayılmaktadır.
- Sanatsal faaliyetleri iki farklı dönemde ele alınabilir. İlk döneminde “sanat sanat içindir” anlayışına sahip bir halde hareket etmektedir. 1901 yılından sonra da daha toplumsal konulara yer vermiştir.
- Siyasi konulara da el atarak; Dok-san Beşe Doğru ve Hân-ı Yâğma gibi şiirleriyle eleştirilerini ortaya koymuştur.
- Aruz ölçüsüne hakim bir şairdir. Şiirlerinde kusursuz kullanımı görülmektedir. • Serbest müstezadı geliştirerek şiirlerinde yer vermiştir.
- Şiirlerinde parnasizm etkisi görülmektedir.
- Nazmı nesre yaklaştıran şairlerden biridir.
- Şiirlerinde ahenge fazlasıyla yer vermiştir.
- **Servet-i Fünun edebiyatı** içerisinde karamsar şiirler yazmıştır. Ancak diğer şairlerden ayrılarak pozitif konulara da aynı şiirlerde yer vermiştir.
- Târih-i Kâdim adlı eserinde toplumsal bakış açısıyla yaklaşmış ve insana zulmeden ne varsa tenkit etmiştir.
- Şermin adlı şiir kitabını hece vezniyle yazmıştır. Bu kitabında tamamen çocuklara hitap etmiştir.
- Servet-i Fünun edebiyatı sonrası döneminde bireysel olarak üretmeye devam etmiştir. • Sis adlı şiiriyle İstanbul'u eleştirmiştir.
- Roman ve tiyatro türünde eser vermemiştir.

Eserleri

- Rûbab-ı Şikeste
- Haluk'un Defteri
- Rûbab'ın Cevabı
- Şermin
- Tarih-i Kadim
- Son Şiirler

Cenap Şahabettin (1870- 1934)

- Tıp eğitimi için Fransa'ya gitse de burada Sembolizm akımına yönelmiştir. Fransız sembolist

şairlerin etkisinde kalmıştır.

- Sembolizmi öğrenmede ve eserlerinde yansıtmada etkisiz kalan bir şairdir. • Şiirlerinde istiare sanatına fazlasıyla yer verir. Ses ahengine de dikkat eden şairdir. • Kelime seçiminde dikkatli olmakla beraber; kulağa hoş gelmesine değer verir. • **Servet-i Fünun edebiyatı** döneminde Tevfik Fikret ile beraber en tanınmış şairdir. • Dili son derecede ağırdır. Arapça ve Farsça kelime ya da tamlamalara yer vermiştir. Bu tamlamalarda hayalini de öne çıkarır. Betimlemelerinde sıfat tamlamalarına yer verir.
- Türkçecilik hareketine karşı çıkan isimlerdendir. Dilde sadeleşmeye gidilen dönemde oldukça ağdalı bir üslup tercih etmiştir. Şiir dilinin konuşma dilinden daha üstün olması gerektiğini savunur.
- Serbest müstezat nazım türünü ilk ve en iyi kullanan isimdir.
- **Servet-i Fünun edebiyatı** döneminde tek bir şiirde farklı aruz vezinlerini kullanan ilk isimdir. • Betimlemelere ve imgelere şiir içerisinde fazlasıyla yer verir.
- Sanat sanat içindir görüşüne sahiptir. Toplumsal konulardan uzak durarak bireysel konuları işler.
- Sembolizm akımından etkilendiğinden ötürü kendi iç dünyasını dış dünyayla birleştirdiği eserleriyle öne çıkar.
- Şiirlerinde konuyu geri planda tutarak; asıl olarak hayallerine yer veren eserler meydana getirmiştir.
- Nesirlerinde de şiirlerinde olduğu gibi oldukça sanatkarane yaklaşıma sahiptir. Nesirlerinde de süslü bir dili tercih etmiştir.
- “saat-i semen-fam” (yasemin renkli saatler) tamlaması nedeniyle dönemde tartışmalar yaratmıştır.

Eserleri

- Şiirleri: Tamat (Şiirlerini topladığı kitap)
- Gezi yazıları: Hac Yolunda, Avrupa Mektupları ve Suriye Mektupları
- Nesir Eserleri: Nesr-i Harp, Evrak-ı Eyyam, Nesr-i Sulh
- Tiyatroları: Yalan, Körebe, Küçük Beyler
- Vecizeleri: Tiryaki Sözler